

ota sládek

KOUSNI SE DO HLAVY!

nekorektní deník alkoholika

● ■ pointa

Kousni se do hlavy!

Nekorektní deník alkoholika

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.pointa.cz

www.albatrosmedia.cz

Ota Sládek

Kousni se do hlavy! – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2023

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ota sládek

KOUSNI SE DO HLAVY!

nekorektní deník alkoholika

2023

● ■ pointa

@ Ota Sládek, 2023

Cover @ Kateřina Žalská, 2023

ISBN tištěné verze 978-80-7691-068-3

ISBN e-knihy 978-80-7601-203-8 (1. zveřejnění, 2023) (ePDF)

ISBN e-knihy 978-80-7601-204-5 (1. zveřejnění, 2023) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-7601-205-2 (1. zveřejnění, 2023) (mobi)

kniha s Pointou

Nakladatelská online služba a komunita Pointa mění způsob vydávání knih a zapojuje čtenáře do dění.

Jak to u nás funguje? Autor na stránky Pointy přichází s rukopisem a najde si knižní kolegy od grafika až po korektorku. Práce na knize ale začínají až o něco později. Pro její zrod je zásadní předprodej. Pomocí něj získává autor od čtenářů menší finanční částky a celkový obnos pak použije na vydání i veškeré náklady, které jsou s ním spojené. A jak už vyplývá z předchozích vět, právě čtenáři jsou pro Pointu a její autory stěžejní.

Čtenář si na Pointě může procházet rozpracované projekty, číst si ukázky, debatovat s autory, a co je nejdůležitější – může knihu podpořit v předprodeji. Bez pomoci čtenářů by u nás knihy nemohly vycházet.

O té, kterou právě držíš v ruce, už je rozhodnuto. Podívej se na Pointě i na další knihy, jejichž osud můžeš ovlivnit.

www.pointa.cz

poděkování

S hlubokou vděčností děkuji všem, kteří přispěli k vydání této knihy. Jmenovitě děkuji Dagmar Peckové, Jaroslavu Milfajtovi, Isabelle Davis, Josefu Poslušnému, Janě Galinové, Ireně Křehlíkové, Martinu Dvořákovi, Jiřímu Šedivému, Milanu Linhartovi, Karlu Krajsovi, Lubomíru Sládkovi a Tomáši Petršovi.

Všichni jste skvělí!

slovo autora

Třebaže je děj tohoto příběhu situován do skutečně existujících zařízení, jakákoli podobnost postav s žijícími osobami je zcela náhodná.

Mám jen slova, a jak je známo, vyprávěná skutečnost už není ta, která byla. Dokonce i kdybych napsal vše, bude to stejně jiná skutečnost. Ta na papíře – a jiná tamta, ta opravdová. Není možné vytvářet skutečnost znova. Nanejvýš její stín. Avšak stín je něco docela jiného. Je pouze stínem. Nic víc.

prolog

Vjíždíme mohutnou branou. Chybí už jenom padací most nad vodním příkopem.

Plzeň Bory je věznice s dozorem, ostrahou, ba dokonce i se zvýšenou ostrahou. Počátkem 50. let proslula fyzickým týráním a vraždami vězňů. To už ale měla za sebou nějakých sedmdesát let služby těžkým zločincům a dlouhodobě odsouzeným. Někdy i slavným.

První eskorta vězňů sem dorazila v roce 1878, klientem číslo 1 se stal jakýsi obchodní příručí. Nafasoval osm let. Já méně...

Je zvláštní, že psychiatrická léčebna pouze o pár kilometrů dál byla postavena ve stejné době. Má to nějakou souvislost?

Do této trestnice byli umisťováni političtí vězni z celého Rakousko-Uherska. Hlavní budova má tvar osmicípé hvězdy, v jejímž středu se nachází stavba s kopulovitou střechou. Z ní vybíhá osm ramen o dvou patrech. V jednom je nástupní oddělení, kde vězni čekají na eskortování do nápravných zařízení různě po republice. Kapacita je přeplněná (jako vždycky, jako všude). V době mého pobytu minimálně o 200 trestanců.

Policajti mě v „recepci“ předávají kolegům, odevzdávají propouštěcí lékařskou zprávu od primáře cvokárny a odjíždějí. Bachaři mají trochu jiné uniformy. Zdobí je nášivka: VĚZEŇSKÁ SLUŽBA. Odevzdávám batoh, ve kterém mám mobil, doklady, léky a klíče. Nechávám si igelitku a pár věcí.

„Jdeme,“ zavolá bachař.

1. část

protialkoholní léčebna

Když se stane něco špatného, pijete, abyste na to zapomněli.

Když se přihodí něco dobrého, pijete, abyste to oslavili.

A když se nestane nic, pijete, aby se něco stalo.

Charles Bukowski

Pomalů stoupám po schodech k bytu. Otvírám dveře. Předsíň, koupelna. Táhnou tašky s lahvemi vodky. Pečlivě je skládám na podlahu vedle vany. Jdu zpátky do obchodu. Dolů a zase nahoru. V každé ruce jedna taška. Vodka a vodka. Baterie vodek. Rus by zajásal... Chodím znovu a znovu. V koupelně už není moc místa... Ucpávám odtok gumovým špuntem. Pomalu otevírám lahev za lahví. Obsah lijí do vany. Jednu láhev za druhou. Vana už je z poloviny plná. Nebo z poloviny prázdná. Svlékám se a oblečení pečlivě skládám. Jako na vojně – do komínku – a lezu do té vodkové lázně. Ještě mi čouhají kolena. Naštěstí jsou tu ještě další lahve. Přilévám z nekonečné flašky... Konečně to vypadá dobře, jsem spokojený. Vedle na pračce leží staré noviny a na nich zápalky. Jednu vytahuji a škrtám. Oheň přikládám ke zmuchlaným novinám. Krásná hořící pochodeň! Hážu ji do vany a snažím se celý ponořit. I hlavu. Ozývá se zahučení ohně. Plameny. Nesnesitelná bolest.

Budím se celý zpocení a je mi zima. Odhrnuji přikrývku a ve světle lamp z ulice se prohlížím po celém těle. Několik minut nejsem schopen se vůbec pohnout. Pomalu začínám hýbat prsty u nohou. Hýbají se. Zkouším prsty na rukou, svírám ruku v pěst. Všechno je v pořádku. Není. Už mi pěkně jebe. Budu muset k doktorovi...

„Tobě ty játra hořej,“ řekl ustaraně, když mi prohmatával břicho. „Můžeš se obléct. U sestry si vyzvedneš papír, zítra půjdeš na odběry a v pondělí přijdeš v jednu. Někam tě nacpu mezi objednané pacienty. A ne abys přes víkend chlastal.“

„Rozkaz,“ zvedl jsem se. Rychle jsem do sebe při nejbližší příležitosti hodil tři panáky vodky. Čeká mě přece dlouhá abstinence.

V pondělí v jednu deset se otevřely dveře ordinace.

„Tak pojďte dál, mladý muži,“ vybídl mě.

Mladý muži mi nikdo neřekl dobrých dvacet pět let. To to podezřele hezky začíná, pomyslel jsem si. Před sebou měl výsledky testů.

„Katastrofa,“ zakroužil hlavou. „Tohle jsem u tebe ještě neviděl. Na poloviční dávky už hodně mých pacientů umřelo.“

„Moje žena říká, že mráz kopřivu nespálí,“ zaprotestoval jsem.

„To neviděla tvoje výsledky. Nechceš se jít léčit? Já tě samozřejmě nemůžu nutit. Za bolševika bych tě bez debaty někam poslal. Dneska půjdeš buď dobrovolně, nebo na soudní příkaz. A rozdíl mezi tím je sakra velkej.“

„Asi bych měl...“

„Jo, to bys měl. Jenže v Praze je plno. Já ještě zavolám k Apolináři, což je ta nejlepší varianta. Ale nejspíš budeš muset několik měsíců čekat v pořadí. Je nával! A když se na tebe dívám, možná bys ty tři měsíce čekání nemusel přežít.“

1. den

Čtyřiaadvacítka. V rozlehlém parku byly rozesety baráky psychiatrické nemocnice. Celkem na čtyřiceti hektarech. Stavět se začalo v roce 1876 podle návrhu architekta Benýška. Sedm let se stavělo. Původně byl ústav projektován pro pět set pacientů. Soudruzi však měli o duševně choré zvýšenou péči, a tak sem v 60. letech nacpali až 2 000 nemocných. To musel být slušný masakr! Dneska je nás tu „jen“ 1 200. Pod parkem je jabloňový sad, který odděluje dvě budovy protialkoholního oddělení od ostatních.

Sestra mě poslala do druhého patra. Zaklepal jsem.

„Pojďte dál,“ ozvalo se.

U stolu seděl primář Soudek. Evidentně přes sedmdesát, ale zdálo se, že je v kondici. Vypadal jak generál ve výslužbě, takový ten z amerických filmů. Šedé vlasy krátce střižené na ježka a klausovský knír. Nejspíš mu abstinence svědčila.

„Vítám vás. Už jsem o vás dostal od vašeho lékaře reference. Zkusíme to s vámi tady na čtyřiaadvacítce. Běžte do sesterny, vyříd'te formality a vybalte si. Uvidíme se zítra.“

Dal rukou znamení, že audience skončila.

Sestra mi podala lístek: Zajistím, aby osoba mně blízká zaslala v co nejkratší době primáři písemně zpracovaný můj životopis – můj životopis z jejího pohledu.

Čtyřiaadvacítka vypadala jako těsně po rekonstrukci. Dvoulůžkové a třílůžkové pokoje, každý s vlastní koupelnou. Soukromí. Dostal jsem

postel v přízemí v třílůžkovém pokoji. Vybílil jsem si a šel se po ohlášení sestře projít po okolí. Park je tu fakt obrovský. Už v době svého vzniku byla léčebna největší v zemi. Okna všech budov s normálními pacienty jsou zamřížovaná. Bytelně. Na protialkoholním byla ale mříž jen na jednom okně, za kterým se skrýval sklad léků. V pět se vydávala večeře, na noc se dům zamykal. Odpoledne a po večeři pacienti hráli ping-pong, tenis nebo fotbal. Kouřilo se pouze venku. Když přšelo, dívali se všichni na velkou plazmovou televizi nebo si pouštěli filmy na DVD. Samozřejmě jen ty schválené doktorkou. Po večeři všichni pilně psali deník (povinně). V sedm ráno se zapsané v jídelně odevzdávalo a psycholožky četly každodenní příspěvky. Povinné bylo také sledování televizních zpráv.

Na pokoji jsem se seznámil s Viktorem a Rudolfem, svými spolunocležníky. Když nám sestra zhasla, povídali jsme si, dokud jsme neusnuli.

2. den

V 6.45 rozcvička. Za každého počasí. Někteří běhali po parku. Po snídani přišel primář, přivítal mě (nováčka) v jídelně a měl hodinovou přednášku. Téma: pití za volantem, cirhóza, alkoholická demence. Snažil se nás prostě po ránu pozitivně naladit. Pak jsme se rozdělili do skupin po šesti na terapii. Celkem nás bylo třicet, takže skupinová terapie probíhala pro každou skupinu dvakrát týdně. Vyfasoval jsem mladého doktora Beneše. Vypravila se mi – nevím proč – mnichovská zrada.

„Jste tady nový, tak nám o sobě něco povězte,“ vybídl mě.

„Jmenuju se Martin Veselý a jsem stavební inženýr. Ženatý, dvě děti,“ začal jsem. „Začal jsem pít víc, než bylo zdrávo. Tak jsem tady, abych se sebou něco udělal.“ Něco jsem ještě povídal, než se pozornost skupiny upřela k někomu jinému.

MUDr. Beneš zakončil terapii slovy: „Je ve vás spousta mechanismů, které vás ženou zpátky k alkoholu. Uvědomte si svoji historii, kolikrát jste se sem někteří vrátili. To vám ukazuje, že pít přestat nechcete. Zabývejte se tedy tím, že nechcete. Nedělejte ze sebe někoho jiného. Mám z vás někdy pocit, že k tomu přistupujete takhle: Svoje jsem si už vypil, užil jsem si, takže zbytek života už budu bez toho. Ale to je poráženecká nálada. Vy musíte mít náladu vítěznou. Vy musíte chtít. A já z vás necítím, že opravdu chcete.“

Večer jsem začal psát první věty deníku.

3. den

Z oficiálního deníku, který každý den čte psycholožka a připsuje poznámky:

Pavilon číslo 24 vypadá na první pohled přívětivě, ale, jak známo, všechno má svou druhou stránku. Po přečtení DOMÁCÍHO ŘÁDU jsem se mírně zděsil. Že program bude nabitý, se dalo očekávat. Ale jinak ze všech stran vyskakují černé body. Za zmrvenou práci, za pozdní příchody na všechny akce, za špatný úklid atd. Takže... Jak to dopadne? Od odpoledne kladu každému, koho potkám, otázky zdánlivě nesmyslné, ale snažím se aspoň trochu zorientovat. Zatím se mi to prostě nedaří. Naštěstí jsem z domácího řádu nevyčetl, jestli dostanu černý bod za špatnou orientaci. Vypadá to, že spíš ne. Měl bych si tedy oddechnout. Jenže...

Co když se pletu? Závěrečný dojem? Lehká panika.

PhDr. Valentová: To je přirozené, že se hned od počátku stoprocentně neorientujete. Za pár dní by to mělo být lepší.

Zeptal jsem se na terapii, jestli všichni, co přestanou pít, mají stejnou zkušenost: jisté pohrdání od ostatních. No jo, je to norek, musí se léčit...?!

MUDr. Beneš přikyvuje: „Když někdo pije – třeba i hodně –, tak si společnost pomyslí: To je ten, co to zvládá. Naopak ten, kdo se léčil a nepije, budí pocit, že je tím, kdo to nezvládl. Lidé mají zkreslené představy. Myslí si, že se zde léčí lidské trosky, bezdomovci a tak. Přitom lidé, kteří se sem rozhodli přijít, působí zcela normálně. Jako třeba vy.“

Je to tak. Abstinující alkoholik se stává ve stádu všech pijanů černou ovčí, která se vyčlenila z tlupy.

4. den

Z oficiálního deníku:

Paní doktorko, ono to s tou mou dezorientací zase není tak dramatické... Sedím na lavičce a pozoruji procházky pacientů z ostatních baráků. Ti z „normálních“ psychiatrických oddělení se šourají cestičkami za ošetřovatelem. Vzadu jde sestra a dohlíží, aby nikdo nevybočil a v rozlehlém areálu se neztratil.

Na mnohých je na první pohled vidět, že je pro ně pobyt tady stejně obvyklý jako pro „zdravé“ občany každoroční dovolená někde u moře v Chorvatsku.

Na čtyřiaadvacítce nikoho takového nepotkáte. Většina chlapů je ve středním věku a pospolu vypadají jako firemní partička na výletě. Chybí už jen grilovačka, sele, steaky, pivo, víno... STOP! Grilování tu nejspíš nebude. Víno a pivo ani omylem. I bez toho kluci drží pohromadě, pomáhají si, vtipkují... Mají společnou cestu i cíl. Vrátit se mezi své blízké a už nepít. NECHLASTAT! To jsou chlapi z č. 24.

PhDr. Valentová: Toto je i váš cíl?

5. den

Z oficiálního deníku:

A proč bych tu jinak byl? Dovolenou jsem si samozřejmě představoval jinak. Moře, pláže, koktejly alkoholické i nealkoholické. Prostě tu nevidím žádného alkoholika...

I když... Ze zrcadla na mě jeden kouká. „Kdo na čtyřiaadvacítce vypadá nejhůř?“ ptám se v duchu jak debil ze Sněhurky.

JÁ.

PhDr. Valentová: Píšete obsahově pěkné zápisy. Bohužel místy mám problém to přečíst.

6. den

Určili mi, že budu chodit pracovat do květinářství. Takže jdu, vyfasuju hrábě a hrabu posekanou usušenou travu. Seno pak v kolečku vozím na hromadu. Zahradníkovi s traktůrkem s vozíkem, který s ním celé odpoledne kamsi pendluje. Čas běží...

Z oficiálního deníku:

Za rukopis se hluboce omlouvám, ale já už píšu patnáct let zápisky jen na počítači. Zkusím psát tiskacím písmem...

Jak tady trávím čas, přemýšlím, co bych tak mohl po návratu dělat. O staré inženýry s dlouholetou praxí není, jak jsem zjistil, velký zájem. A když, je jim šlechetně umožněno dělat za ubohé peníze činnosti, které zvládnou průměrní absolventi středních škol. Poskoky mladších. Mládí vpřed, vzadu je práce. Takže bývalou profesí už asi ne. Ale to je jiná kapitola.

Všechny profese spojené s řízením čehokoli pohyblivého nepřipadají v úvahu. Boj o znovuzískání řidičáku bude dlouhý a drahý. Kromě toho moje cukrovka vylučuje například řízení tramvaje. Naučit se nějaké řemeslo? Jsem levej jak šavle, na co sáhnou, pokazím. Ještě tak vyměnit žárovky. Ale jen když nejsou stropy moc vysoké, protože mám závratě. Prostě hrůza! Rekvalifikace na úředníka? Úředníci jsou jiný živočišný druh, mně vzdálený desítky světelných let. Jejich myšlení je zcela odlišné od mého. A i kdybych to skousl, starý taky neberou. Možná vrátný? Tam ale obvykle chtějí jen osoby zdravotně postižené, takzvané OZP. Což z toho tady sice nejspíš brzo budu, jenže na hlavu... Nebo něco jako sekuriťák? Že bych v supermarketu hlídal sušenky? Na to zase nemám čistý trestní rejstřík. Takže snad jen noční hlídač prázdných skladů... Pokud by mi ovšem odpustili, že nemám certifikát strážného, a přehlédli ten zápis v rejstříku. Na doplňovače regálů nemám kondici. Ani si nejsem jistý, že na paletový vozík není třeba řidičák.

PhDr. Valentová: Lituji, ale vaší poznámce o trestním rejstříku nerozumím.

7. den

Z oficiálního deníku:

Byl jsem, paní doktorko, pravomocně odsouzen (maření výkonu úředního rozhodnutí) a po odchodu z léčebny nastupuji k výkonu trestu (6 měsíců s dozorem). Tady jsem taky pod dozorem, takže to беру jako generálku na příští část životní etapy.

PhDr. Valentová: Aha. To snad zvládnete, když se to nepočítá na roky.

8. den

Z oficiálního deníku:

O tom jsem dneska psát nechtěl. Zajímá mě fenomén chrápání. Kdykoli někdo na vojně, v nemocnici (vlastně kdekoli) zachrápal, ostatní hned začali mlaskat, hvízdát a vůbec nepříčetně vřískat. Tady při zachrápání na vás letí polštářek, někdy kus oblečení. Zvláštní přitom je, že alkoholic po návratu z hospody chrápou nejvíc. Ty uvolněné svaly dělají divy...

Když ovšem chrápou ženy, je úplně jedno, jestli něco popily nebo ne. Platí prostě staré dobré pravidlo: Chrápe ten, kdo usne první!

Ještě poznámka: Když jsem tuhle uslyšel chrápání, začal jsem mlaskat. Problém byl v tom, že jsem mlaskal sám na sebe...

P. S.: Dnes v noci mě nikdo nemlátil polštářem a ani já na nikoho nemlaskal. Asi jsme ideální sestava...

PhDr. Valentová: Dobrá zpráva. A děkuji, že píšete hůlkovým písmem. Je to pro mě čitelné bez problémů. Můžete popsat, jak došlo k vašemu odsouzení?

9. den

Už druhý týden hrabu listí. Jako by ho do rána přibývalo...

A taky přibývá.

Z oficiálního deníku:

Popíšu, ale je to delší historie. Takže:

Jak se v padesáti stát zločincem Příběh opravdového alkoholika / 1. část

Milá ženo, povídám, naše auto dojezdilo. Odešla automatická převodovka. Na čtyřku jede 20 km v hodině. Oprava automatu stojí třicet tisíc. Takže se pokusím odvézt auto do šrotu po vlastní ose a ty se porozhlédni na internetu po nějakém novém starém vozu.

Vyrazil jsem. Auto jelo asi dva kilometry třicítkou, pak to vypadalo, že ho tlačí dva neviditelní chlapi. Chvilku jsem tedy jel rychlostí dvoukoláku, ale bylo mi čím dál více jasné, že do cíle nedoježu. Zastavil jsem, vylezl a víceméně ze zoufalství nahlédl pod kapotu. V chladiči nebyla skoro žádná voda. Kousek přes ulici stála benzinová pumpa. Zcela nesmyslně jsem koupil lahev destilované vody. Zjistil jsem, že jsem doma zapomněl telefon, abych zavolal známému, který měl odtahovou službu. Rozhlédl jsem se. Na rohu hospoda. Zima, prosinec... Věděl jsem, že odtud auto odjede jenom s odtahovkou. Dal jsem si pívko a doplnil ho vodkou. Požádal jsem výčepního o možnost si zatelefonovat. Za panáka mě pustil do kanceláře za výčepem. Kupodivu jsem měl číslo přítele na telefonu – řidiče odtahovky – v diáři. Ten jsem nezapomněl. Stará škola. Jenže volané číslo bylo nedostupné.